

Etický kódex Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (ďalej aj „UKF“ alebo „univerzita“) po schválení Vedeckou radou UKF v zmysle § 9 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysokých školách“) dňa 12. septembra 2023, vydáva v súlade s § 15 ods. 1 písm. n) zákona o vysokých školách tento Etický kódex Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (ďalej aj „Etický kódex UKF“).

Preambula

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre je verejnoprávnou a samosprávnou vzdelávacou, vedeckou a umeleckou inštitúciou. Poslaním univerzity je rozvíjať vzdelanosť na základe vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti v duchu národných a demokratických tradícií, rozvíjať harmonickú osobnosť, mravnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku a prispievať tiež k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry pre blaho celej spoločnosti.

Vytváraním dôstojného akademického prostredia, v ktorom sa morálne a odborne profilujú mladí ľudia pre prácu a život v 21. storočí, prispieva k rozvoju vzdelanosti ako súčasti kultúry a k zvyšovaniu vedeckej, technickej, hospodárskej a umeleckej úrovne spoločnosti. V tejto činnosti nadväzuje na celosvetový vývoj vedy, techniky, umenia a kultúry, usiluje sa o intenzívnu spoluprácu so zahraničnými vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami vedy a výskumu.

Na univerzite sú garantované akademické slobody a akademické práva pre všetkých členov jej akademickej obce. Využívanie akademických slobôd a akademických práv musí byť v súlade so zásadami demokracie, humanity a s právnym poriadkom.

Činnosť akademickej obce a ďalších zamestnancov univerzity je založená na dodržiavaní a plnom rešpektovaní princípov humanizmu, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti, slobody, demokracie, ohľaduplnom prístupe k životnému prostrediu, ale aj dobrej pedagogickej a vedecko-výskumnej praxe. Aktívne uplatňovanie princípu ústretovej spolupráce a kolegiality vedie k vzniku živšej univerzitnej komunity, ktorá presahuje hranice formálneho spoločenstva tvoreného len na základe existujúceho pracovno-právneho vzťahu alebo zápisu na štúdium.

Etický kódex UKF vyjadruje základné, mravné a etické požiadavky na akademickú obec a ďalších zamestnancov univerzity v zhode s Ústavou SR, so zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, so Štatútom UKF a ďalšími vnútornými predpismi UKF. Rovnako dôležitá je aj plná akceptácia Európskeho kódexu správania a integrity vo výskume, Kódexu výskumnej integrity a etiky na Slovensku, ako aj zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

Cieľom Etického kódexu UKF je určiť súhrn pravidiel správania sa všetkých zamestnancov a študentov univerzity, a tým predchádzať vzniku eticky sporných situácií. Plnením stanovených pravidiel Etického kódexu UKF sa tento stáva prirodzenou súčasťou univerzitného prostredia, ako aj správania sa zamestnancov a študentov univerzity.

V tomto duchu Etický kódex UKF určuje zásady etického konania osôb, ktoré realizujú vzdelávaciu, vedeckovýskumnú alebo inú tvorivú činnosť na UKF, v mene UKF alebo v spolupráci s UKF. Etický kódex UKF takisto určuje zásady etického konania osôb, ktoré vykonávajú riadiacu činnosť vo vedúcich pozíciách na UKF, ako aj zásady etického konania pri ostatných druhoch interakcií, do ktorých vstupujú členovia akademickej obce UKF, ďalší zamestnanci a spolupracovníci UKF.

UKF prijíma tento etický kódex, aby ním pred celou spoločnosťou transparentne zverejnila svoj postoj k univerzálnym etickým hodnotám

PRVÁ ČASŤ ZÁKLADNÉ USTANOVENIA*

Článok 1 Všeobecné etické zásady

Všetky osoby zamestnané alebo študujúce na UKF:

1. Rešpektujú tieto etické princípy: ľudskosť, rozumnosť, čestnosť, slušnosť, korektnosť, taktnosť, ohľaduplnosť, zodpovednosť, zmysel pre povinnosť, rešpektovanie dôstojnosti iných a vedomie si vlastnej dôstojnosti a cti.
2. Dodržiavajú základné ľudské práva a občianske slobody a svojím konaním prejavujú vzájomnú úctu voči každému, rešpektujú rovnaké práva pre všetkých bez rozdielu rasy, národnosti, pohlavia, veku, vierovyznania, sociálneho a zdravotného znevýhodnenia. Presadzujú rovnosť žien a mužov a rovnakých príležitostí. Netolerujú neetické prejavy na pôde univerzity ani mimo nej.
3. Udržiavajú si svoju slobodu rozhodovania, kritického myslenia, bádania, výskumu, výberu štúdia v rámci akreditovaných študijných programov, otvorenosti, vyjadrovania a zverejňovania svojich názorov a s ňou spojenú zodpovednosť voči inštitúcii, na ktorej pracujú a študujú, ako aj voči celej spoločnosti. Rovnako tak by mala byť ich základnou hodnotou a nevyhnutným predpokladom aj ich nezávislosť od politických, ideologických alebo náboženských vplyvov.
4. Svojím správaním spoluvytvárajú atmosféru vysokej pracovnej a spoločenskej morálky na pracovisku a prispievajú tak k formovaniu zodpovedajúcich medziľudských vzťahov nielen s kolegami, ale aj so študentmi univerzity.
5. Majú odmietavý postoj k fyzickému a psychickému násiliu. Odmietajú všetky priame i nepriame formy diskriminácie.
6. Sú lojálni k univerzite. Ctia a rešpektujú meno univerzity, jej históriu a tradície.
7. Využívajú informácie, ktoré súvisia s aktivitami UKF, len na pracovné a študijné účely, nezneužívajú svoje postavenie, informačné systémy a majetok UKF na svoj osobný prospech ani na prospech tretích osôb, ani na akúkoľvek formu korupcie.

*Z dôvodu prehľadnosti, konzistentnosti a plynulosti textu sa v texte Etického kódexu UKF používa generické maskulínium ako zástupné pre všetky rody.

8. Dodržiavajú pravidlá politickej neutrality na akademickej pôde UKF.
9. K životnému prostrediu pristupujú ohľaduplne a s rešpektom, svojím správaním napomáhajú jeho ochrane, dbajúc pritom na jeho význam a zachovanie pre budúce generácie.

Článok 2

Vzťah k univerzite a verejnosti

1. UKF si uvedomuje celospoločenský dosah svojho pôsobenia a činnosti. Vedenie UKF spolu s ostatným riadiacimi zamestnancami sa usiluje o vytváranie pracovného prostredia podporujúceho profesionálny aj osobnostný rozvoj zamestnaneckej i študentskej časti UKF a verí, že tento prístup povedie k excelentným výsledkom a tiež k hrdosti na príslušnosť k UKF a k jej jednotlivým súčastiam. Vo svojich činnostiach všetci členovia akademickej obce, ako aj ďalší zamestnanci UKF vždy konajú tak, aby zachovali vážnosť, vysoký spoločenský kredit a postavenie UKF.
2. Zamestnanci a študenti univerzity pri svojich študijných pobytoch mimo akademickej pôdy univerzity konajú tak, aby svojim konaním reprezentovali dobré meno univerzity.
3. Zamestnanci a študenti akademickej obce UKF vo vzťahu k verejnosti zdôrazňujú hodnotu vzdelanosti, v rozsahu svojich poznatkov informujú o vedecko-výskumných výsledkoch a ich dopadoch na rôzne oblasti ľudskej činnosti.
4. Moderné informačno-komunikačné prostriedky a iné sociálne médiá využívajú zamestnanci a študenti na šírenie získaných poznatkov, vedecko-výskumných výsledkov a odborných názorov len ako reprezentanti UKF a nezneužívajú ich na prezentáciu súkromných názorov, postojov a prípadných odmietavých stanovísk k aktuálnym spoločenským témam.

DRUHÁ ČASŤ

OSOBITNÉ KATEGÓRIE ETICKÝCH ZÁSAD

Článok 3

Etické zásady pri pedagogickej činnosti

1. Pedagogická činnosť vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov je založená na princípoch tolerancie, úcty k pravde, úcty k človeku a jeho osobnosti, rešpektu ku slobode myslenia, vyjadrovania a objektivity.
2. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci rešpektujú právo študentov na slobodný prístup k vzdelaniu, podporujú ich kreatívnu prácu s cieľom podnietiť rozvoj ucelenej osobnosti, tak z odborného, ako aj etického hľadiska.
3. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci využívajú možnosť akademickej pôdy na slobodné a objektívne odovzdávanie svojich vedeckých, odborných a pedagogických poznatkov a znalostí, rešpektujúc právo na vzdelanie a informácie študentov univerzity.
4. Vzťahy členov akademickej obce UKF sú vytvárané na báze kolegiality a vzájomné rokovania sú vždy korektné.

5. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci nezneužívajú svoje postavenie ako nadradené. Nežiadajú od študentov činnosti, ktoré sú predmetom ich vlastných povinností a neprivlastňujú si práce študentov. Ak je to opodstatnené, výsledkom práce študujúcich preukazujú rešpekt uznaním ich ako autorov, či spoluautorov v rámci publikačnej činnosti a zverejňovania výsledkov výskumu.
6. Pri pedagogickej činnosti si vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci plnia svoje pracovné povinnosti čestne, zodpovedne a na vysokej profesionálnej úrovni. Využívajú fond pracovného času len na aktivity, ktoré korešpondujú s pracovnou náplňou a pracovnou zmluvou. Všetky mimopracovné aktivity realizujú až po odpracovaní pracovnej doby. Zamestnanec je povinný vyžiadať si od rektora UKF predchádzajúci písomný súhlas na výkon zárobkovej činnosti, ktorá je zhodná s predmetom činnosti zamestnávateľa v súlade s ustanoveniami zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov a Pracovným poriadkom UKF.
7. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci sa usilujú o vlastný odborný rast a získané najnovšie poznatky sa snažia ponúknuť vo výučbe v čo najkvalitnejšej a zrozumiteľnej forme.
8. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci pri hodnotení študijných výsledkov, ako aj hodnotení výsledkov vedeckej práce hodnotia vždy nezaujato, spravodlivo a transparentne výsledky práce študentov, prípadne zamestnancov, tak aby nevznikali v podobných prípadoch neodôvodnené rozdiely. Nepristupujú na akúkoľvek formu ovplyvňovania výsledkov študentov.
9. V súlade s Etickým kódexom UKF nie je možné umožniť študentom UKF, aby pri vypracovaní záverečných prác 1., 2. alebo 3. stupňa štúdia, boli vedení osobou im blízkou v zmysle § 116 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Rovnakú zásadu ctí UKF aj v oblasti hodnotenia výsledkov štúdia alebo vedecko-výskumnej práce, kedy by tieto osoby nemali byť priamou súčasťou habilitačných a inauguračných konaní a rovnako nesmú byť na pracovisku UKF zaradení v priamom vzťahu nadriadenosti a podriadenosti v súlade so zákonom č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.
10. Svojim správaním a konaním podporujú antikorupčné správanie, nežiadajú a neprijímajú od iných osôb materiálne ani iné výhody v súvislosti s výkonom svojej práce; odmietajú dary od študenta, jeho rodičov či iných osôb a odmietajú intervencie v prospech študenta.
11. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci neuplatňujú postoj falošnej kolegiality spočívajúci v tolerovaní prípadov porušovania všeobecných etických princípov a pravidiel tohto Etického kódexu UKF, iných vnútorných predpisov UKF a všeobecne záväzných právnych predpisov.
12. Vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci podporujú spoluprácu s domácimi i zahraničnými vzdelávacími, vedeckými a umeleckými inštitúciami so zámerom permanentného intelektuálneho rozvoja všetkých študentov a zamestnancov UKF.

Článok 4

Zásady etického správania študentov

1. Študent má v úcte meno, symboly UKF a jej súčastí, akademických funkcionárov, pedagogických pracovníkov i ostatných zamestnancov univerzity.
2. Na verejnosti sa správa a koná reprezentatívne, neznevažuje dobré meno univerzity, jej zamestnancov ani členov študentskej komunity, nespráva sa v rozpore s dobrými mravmi.
3. Študent má právo na vlastný názor, ktorý neobmedzuje dôstojnosť a humanitu, právo na úctu, rešpekt a korektný dialóg zo strany zamestnancov UKF, ako aj zo strany ostatných členov študentskej komunity, slobodne vyjadruje svoje odborné názory, ctí slobodu slova a kritického myslenia, slobodnú výmenu názorov a informácií.
4. Aktívne vystupuje proti všetkým prejavom extrémizmu, rasizmu, diskriminácii, náboženskej intolerancii, sociálnej neznášanlivosti, znevažovaniu sexuálnej orientácie, odmieta všetko, čo môže urážať ľudskú dôstojnosť.
5. Študent si je vedomý svojej zodpovednosti za následky konania počas vyučovacieho procesu, rešpektuje študijné poriadky fakúlt univerzity a využíva ich ustanovenia v súlade s dobrými mravmi, počas vyučovania je pozorný, aktívny a prichádza na vyučovanie a na skúšky pripravený. Študent nenarušuje priebeh vyučovania alebo skúšky svojím neskorým príchodom alebo predčasným odchodom, vyrušovaním vyučujúceho a ostatných študentov činnosťou, ktorá nie je spojená s vyučovaním, počas vyučovania používa informačné a komunikačné prostriedky v súlade s usmerneniami vyučujúceho. Na vyučovanie neprichádza pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok, počas vyučovania nekonzumuje jedlo a nespí.
6. Študent pri spracovávaní seminárnych, semestrálnych, záverečných prác a pri publikovaní výsledkov vedeckej práce dodržiava etické štandardy, svoje študijné výsledky dosahuje vždy len poctivým spôsobom, nepodvádza a nepoužíva nečestné postupy počas akejkoľvek formy overovania jeho študijných poznatkov a vedomostí. Používa iba skúšajúcim povolené študijné pomôcky.
7. Nedopúšťa sa plagiátorstva, cudziu prácu nevydáva za svoju.
8. Študent počas vyučovania rešpektuje vyučujúcich aj spolužiakov, správa sa voči nim korektne, taktne a tolerantne. Pri oslovovaní pedagógov a kolegov, vo verbálnej i e-mailovej komunikácii rešpektuje pravidlá spoločenského správania. Nikoho neobťažuje, nediskriminuje, neuráža pre jeho pôvod, národnosť, náboženstvo, vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, prípadne zdravotné postihnutie, nepoužíva násilie alebo hrozbu násilím.
9. Študent v priestoroch univerzity dodržiava zásady spoločenského styku. Na vyučovanie a na skúšku prichádza v primeranom spoločenskom oblečení. Na športových aktivitách a praktických zamestnaniach rešpektuje pri obliekaní požiadavky vyučujúcich.
10. Študent sa správa šetrne voči majetku univerzity. Technické prostriedky, výpočtovú techniku a internet používa iba pre potreby výučby, nezneužíva ich na komerčné účely alebo na protiprávne aktivity. Pri ich používaní dodržiava bezpečnostné predpisy a zásady ochrany zdravia a života.

Článok 5

Etické hodnoty, princípy a normy vedeckej a výskumnej praxe

Implementácia správnej vedeckej a výskumnej praxe, ktorej cieľom je aj dosiahnutie integrity výskumnej práce a akademickej činnosti, si vyžaduje dôsledné uplatňovanie príslušných etických hodnôt, princíпов a noriem a uskutočňuje sa v nasledujúcich oblastiach:

- a) výskumné prostredie,
- b) vzdelávanie, dohľad a odborné vedenie,
- c) výskumné postupy,
- d) etické opatrenia zabezpečenia ochrany a bezpečnosti,
- e) spracovanie a správa dát,
- f) kooperácia a koordinácia,
- g) zvýšenie pozornosti pri nediskriminácii žien a ich podpore pri vedeckej kariére,
- h) publikovanie a šírenie vedeckých informácií a výsledkov výskumu,
- i) autorstvo vedeckých objavov a odborných publikácií,
- j) hodnotenie vedeckej a etickej kvality výsledkov a výstupov výskumu, záverečných a kvalifikačných prác, odborné recenzovanie vedeckých a odborných publikácií a edičná činnosť.

Vysokoškolskí učitelia, výskumní pracovníci a študenti:

1. Považujú vedeckú, výskumnú a vývojovú prácu za prostriedok na zvyšovanie úrovne poznania spoločnosti, čím sa zvyšuje kvalita výučby študentov univerzity a prestíž univerzity.
2. Pri svojich vedeckých a výskumných prácach využívajú vedecký prístup a ich výskum spočíva v hľadaní a získavaní poznania prostredníctvom systematického skúmania a myslenia, pozorovania a experimentovania.
3. Uvedomujú si plnú zodpovednosť za objektivitu a vierohodnosť svojich výsledkov bádania. Pri zverejňovaní výsledkov dbajú o ich úplnosť, preukázateľnosť a objektivnosť.
4. Rešpektujú základné zásady výskumu, a to:
 - a) spoľahlivosť pri zabezpečovaní kvality výskumu, ktorá sa odráža v návrhu jeho koncepcie, metodológii, analýzach a vo využívaní zdrojov,
 - b) čestnosť pri vývoji, vykonávaní, posudzovaní, podávaní správ a komunikácii výskumu transparentným, poctivým, úplným a nestranným spôsobom,
 - c) rešpekt voči kolegom, účastníkom výskumu, spoločnosti, ekosystémom, kultúrnemu dedičstvu a životnému prostrediu a
 - d) zodpovednosť za výskum od prvotnej myšlienky až po jeho publikovanie, za jeho riadenie a organizáciu, odbornú prípravu, dohľad a odborné vedenie a za širšie dôsledky výskumu.
5. V odôvodnených prípadoch zachovávajú dôvernoscť dát alebo zistení, svoje poznatky však sprístupňujú štandardným spôsobom, pričom dbajú na ochranu prvenstva, svojich

autorských práv a práv spoluautorov, práva duševného vlastníctva a práva univerzity, ako aj práva ďalších osôb podieľajúcich sa na výskume.

6. Pri výskume, ktorého sa zúčastňujú, zaručujú dobrovoľnosť účasti, rešpektujú ľudskú dôstojnosť a samotný výskum prebieha takým spôsobom, aby nedošlo k psychickému ani fyzickému ublíženiu zúčastneným.
7. Vo verejných vystúpeniach zameraných na šírenie vedeckých poznatkov a dosiahnutých výsledkov sa riadia odbornosťou, v ktorej vykonávajú výskumnú, vývojovú, inovačnú alebo pedagogickú činnosť, pričom rozlišujú medzi odborným stanoviskom a osobným názorom.
8. Využívajú finančné prostriedky určené na výskum riadne, svedomito, hospodárne a efektívne.
9. Dodržiavajú princípy nestrannosti na ideologických či politických názoroch a tiež nezávislosti od vonkajších ekonomických, finančných, záujmových, prípadne iných nátlakových skupín.
10. Pri výskumnej činnosti, ako aj v riadiacich a podporných činnostiach postupujú tak, aby sa vylúčila akákoľvek možnosť konfliktu záujmov, ktorá by viedla k zníženiu dôveryhodnosti organizácie, osôb, dosiahnutých výsledkov, publikácií, verejných vystúpení, recenzných a oponentských konaní, riadiacich, rozhodovacích a podporných činností.
11. Publikujú výsledky a interpretujú výskum čestne, transparentne a presne. Podľa možnosti publikujú v režime otvoreného prístupu.
12. Pri využití umelej inteligencie (AI) pri navrhovaní projektu, spracovaní dát alebo formulovaní vedeckých výsledkov uvedú, že využili AI v súlade s pravidlami výskumnej integrity, v súlade s politikami EK.¹
13. Zabezpečujú primeranú správu, spôsob získavania, spracovania a usporiadania všetkých dát, metadát, protokolov, softvéru a iného výskumného materiálu, a to aj nezverejnených, ako aj ich bezpečné uchovanie počas primeraného obdobia.
14. Zabezpečia, aby prístup k údajom bol v rámci nevyhnutných obmedzení čo najotvorenejší a podľa potreby v súlade so zásadami správy dát FAIR (vyhľadateľnosť, prístupnosť, interoperabilita a opakovaná použiteľnosť dát).
15. Poskytujú transparentný prístup a využívanie svojich dát a výskumného materiálu iným (ak je to možné alebo ak to dovoľuje udelený informovaný súhlas).
16. Informujú subjekty participujúce vo výskume, ako budú ich osobné údaje chránené, kto k nim bude mať prístup, na aké účely budú použité, ako, kedy a za akých podmienok budú odstránené; spracujú súhlas dotknutej osoby so spracovaním osobných údajov v súlade s platnou právnou úpravou.
17. Vo vzťahu k domácej a zahraničnej vedeckej a pedagogickej komunite sa správajú korektne, uznávajú pravidlá právnej ochrany autorských diel, duševného vlastníctva a dbajú na dobré meno univerzity.
18. Výskumní a vývojoví pracovníci a vysokoškolskí učitelia považujú svoju účasť na hodnotení a posudzovaní predložených návrhov protokolov a na hodnotení výsledkov výskumu,

¹ Napríklad Living guidelines on the RESPONSIBLE USE OF GENERATIVE AI IN RESEARCH, dostupné online: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/2b6cf7e5-36ac-41cb-aab5-0d32050143dc_en?filename=ec_rtd_ai-guidelines.pdf.

recenzovaní vedeckých a odborných publikácií za závažný profesijný záväzok voči výskumnej komunite a celej oblasti výskumu a vývoja a podieľajú sa na týchto činnostiach s plnou zodpovednosťou a v duchu príslušných etických princípov a noriem vrátane zachovania profesijnej mlčanlivosti.

19. Pri realizácii svojich projektov majú právo požiadať Etickú komisiu UKF o vyjadrenie a etické posúdenie či ich výskumná projektová činnosť je v súlade s požadovanými etickými zásadami.
20. Nedodržanie etických pravidiel výskumnej praxe poškodzuje výskumné procesy, narúša vzťahy medzi výskumnými pracovníkmi, podkopáva dôveru vo výskum a jeho dôveryhodnosť, kedy môže dôjsť až k strate vážnosti, profesijnej reputácie a plytvaniu zdrojmi.

Článok 6

Porušenia výskumnej integrity a etiky

1. Závažné porušovania výskumnej integrity a etiky

Za takéto sa považujú porušenia, ktoré úmyselne skresľujú postup, výsledky a výstupy výskumu a vývoja alebo ich interpretáciu alebo narušujú a neprípustne manipulujú rozličné výskumné činnosti (pri navrhovaní, vykonávaní alebo posudzovaní výskumu alebo pri podávaní správ o výsledkoch výskumu) vrátane riadneho vzdelávania, výcviku a výchovy vedeckých, výskumných, vývojových a ďalších odborných pracovníkov. Závažným porušením výskumnej integrity a etiky je najmä:²

- a) **fabrikovanie** výsledkov ako klamlivé vytváranie vymyslených výsledkov a ich zaznamenávanie, spracovávanie a prezentovanie tak, ako keby boli skutočné (získané prostredníctvom daného výskumu),
- b) **falšovanie** ako úmyselná klamlivá manipulácia s výskumným materiálom, zariadeniami alebo procesmi alebo klamlivá zmena, nahradenie, vynechanie alebo ignorovanie údajov (dát) alebo výsledkov výskumu a vývoja, pričom sa namiesto skutočných použijú ich falzifikáty,
- c) **plagiátorstvo** ako klamlivé prisvojenie si a použitie výsledkov práce a myšlienok iných (zvyčajne bez uvedenia riadneho odkazu na pôvodný zdroj), čím sa porušujú práva duševného vlastníctva pôvodného autora alebo autorov.

2. **Pochybné vedecké praktiky** (ďalej len „PVP“) predstavujú konanie alebo správanie, ktoré je v rozpore so všeobecne akceptovanými požiadavkami výskumnej etiky a integrity, formulovanými aj v tomto Etickom kódexe UKF. Patria sem najmä:³

2.1. PVP týkajúce sa výskumných údajov/dát

- a) nedostatočný alebo úmyselne nesprávny (manipulatívny) manažment (postupy týkajúce sa) výskumných údajov/dát, počnúc ich získaním cez spracovanie, uchovávanie a poskytovanie, ktorý je v rozpore s právnymi predpismi, príslušnými

² Článok 4 ods. 4.1 Kódexu výskumnej integrity a etiky na Slovensku účinného od 28. augusta 2024 (ďalej aj „Kódex“).

³ Článok 4 ods. 4.2 Kódexu.

odbornými odporúčaniami a všeobecne rešpektovanými odbornými postupmi a štandardmi,

- b) nedostatočne zabezpečenie alebo nesprávne uchovávanie primárnych údajov/dát,
- c) neodôvodnené odmietanie poskytnutia prístupu k primárnym údajom/dátam vrátane informácie, ako boli tieto údaje/dáta získané, alebo zničenie takýchto údajov/dát pred stanovenou (povinnou) lehotou uchovávania.

2.2. PVP týkajúce sa publikačných a konferenčných aktivít alebo predkladania návrhov výskumných alebo vývojových či edukačných (grantových) projektov

- a) manipulácia s autorstvom, akou je napríklad fiktívne autorstvo, nekalé zadovážovanie si spoluautorstva publikovanej práce alebo projektového návrhu (angl. contract cheating – podvádžanie pri uzatváraní kontraktov), nepriznanie zásluh iným výskumným alebo pracovníkom z daného tímu neuvedením ich spoluautorstva, prípadne svojvoľné priznanie nespravodlivej (nižšej alebo vyššej) miery spoluautorstva v publikáciách alebo projektových návrhoch,
- b) využívanie aplikácií umelej inteligencie alebo iných automatizovaných prostriedkov bez ich riadneho deklarovania,
- c) opätovné publikovanie podstatných častí z vlastných publikácií vrátane ich prekladov bez riadneho odkazu (citovania) pôvodnej práce (tzv. autoplagiátorstvo), ako aj autoplagiátorstvo pri podávaní projektových návrhov,
- d) navyšovanie počtu vlastných publikácií ich neodôvodneným delením na menšie časti a ich osobitným publikovaním (tzv. salámová technika),
- e) úmyselné poskytovanie nepravdivých alebo nepresných informácií v predkladaných projektových návrhoch, osobitne takých, ktoré by mohli znevýhodniť potenciálne konkurenčné projektové návrhy,
- f) nekalé pokusy ovplyvniť činnosť a rozhodovanie hodnotiacich, posudzujúcich alebo rozhodnutia prijímajúcich fyzických alebo právnických osôb, inštitúcií a organizácií vrátane grantových agentúr a ich príslušných odborných alebo vedeckých komisií a rád (napríklad zneužívaním znalostí o vnútorných procesoch, osobitných kritériách či konkrétnych osobách podieľajúcich sa na hodnotení, posudzovaní a rozhodovaní, prípadne o iných potenciálne konkurenčných podávaných projektoch – angl. insider information),
- g) neoprávnené, klamlivé navyšovanie rozpočtu podávaného projektu,
- h) selektívne alebo účelovo navyšované citovanie vybraných prác s cieľom neprimerane podporiť výsledky alebo zistenia vlastného výskumu a vývoja, prípadne účelovo vyhovieť redaktorom, recenzentom či kolegom,
- i) nedbalosť editora pri spoločných publikáciách v otázke uznávania práv spoluautorov (menenie bez ich vedomia ich textu, neinformovanie autorov, že nebude ich text prijatý a pod.),
- j) publikovanie výsledkov výskumu alebo vývoja na pochybných, pseudoodborných podujatiach alebo v periodických alebo neperiodických publikáciách alebo iných médiách, ktoré nedodržiavajú všeobecne prijímané princípy a normy publikačnej

etiky a integrity (tzv. predátorské konferencie, časopisy a iné publikácie, tzv. mlyny na publikácie /angl. paper mills/ a pod.),

- k) organizovanie, podpora alebo účasť na pochybných, pseudoodborných či pseudo-vedeckých podujatiach nedodržiavajúcich všeobecne prijímané princípy a normy publikačnej etiky a integrity.

2.3. PVP týkajúce sa výskumných metód/praxe

- a) používanie nevhodných, škodlivých, neoprávnene rizikových či nebezpečných výskumných metód a postupov vrátane úmyselne nevhodných štatistických metód a ich nesprávneho používania,
- b) vecne, logicky chybný alebo nedostatočne, nejasne spracovaný návrh metodológie predkladaného projektu výskumu alebo vývoja,
- c) účelový výber výskumných metód a postupov zameraných na dosiahnutie výsledkov, ktoré nereflektujú skutočnosť, ale želanie výskumníka (angl. bias design – predpojatý návrh),
- d) porušenie, nedodržanie alebo neodôvodnené a riadne neschválené zmeny pôvodne prijatého protokolu výskumu alebo vývoja,
- e) nezískanie stanoviska príslušných etických komisií k návrhu výskumného alebo vývojového projektu, v ktorom sa riešia eticky citlivé oblasti (ak je to relevantné).

2.4. PVP spojené s prácou hodnotiteľa

- a) akékoľvek porušenie požadovanej dôvernosti,
- b) povrchné, nekvalitné, nekritické a neobjektívne posudzovanie publikácie alebo návrhu výskumného alebo vývojového projektu,
- c) nepriznanie konfliktu záujmov alebo potenciálneho konfliktu záujmov,
- d) akékoľvek zneužitie informácií získaných pri hodnotiacej, posudzovateľskej alebo recenznej činnosti vo vlastný prospech alebo v prospech tretej strany,
- e) odporúčanie autorom na účelové rozšírenie zoznamu odkazov v snahe zvýšiť mieru citovanosti svojich vlastných alebo inak prepojených publikácií,
- f) predpojatosť (angl. bias) pri realizácii hodnotiacej, posudzovateľskej alebo recenznej činnosti (napríklad voči autorom, pracovisku, téme či iným aspektom hodnotenej, posudzovanej alebo recenzovanej práce, publikácie či návrhu projektu).

2.5. PVP týkajúce sa osobného správania výskumného a akademického pracovníka, osobitne pracovníka vo vedúcom alebo rozhodovacom postavení v rámci daného výskumného, vývojového alebo akademického tímu či v rámci vedeckej, výskumnej, vývojovej alebo akademickej organizácie alebo inštitúcie

- a) ohrozovanie nezávislosti výskumného procesu alebo zverejňovania (publikovania) jeho výsledkov (úmyselná predpojatosť/zaujatosť /angl. bias/ napríklad v smere získania neoprávneného prospechu financovateľov/podporovateľov výskumu alebo vývoja),
- b) zanedbávanie manažmentu, vedenia výskumu,

- c) neodôvodnené rozširovanie vlastnej bibliografie,
- d) netransparentné použitie finančných zdrojov poskytnutých na výskum,
- e) krivé obvinenie alebo osočenie výskumného pracovníka z porušenia metodologických alebo etických pravidiel výskumu,
- f) účelové neposkytnutie alebo skresľovanie výsledkov a výstupov výskumu alebo vývoja vo vzťahu k ich uplatneniu v praxi či v ďalšom výskume a vývoji,
- g) účelové zdržiavanie alebo bránenie v práci iným výskumným pracovníkom,
- h) zneužívanie pracovného postavenia na účelové porušovanie integrity a etiky výskumu, vývoja alebo akademickej činnosti,
- i) ignorovanie alebo utajovanie prípadov porušovania výskumnej integrity a etiky, výskumu a vývoja alebo akademickej činnosti,
- j) zanedbávanie odborného vedenia, vzdelávania, tréningu a výchovy študentov, podriadených vedeckých, výskumných a vývojových alebo akademických pracovníkov, osobitne pracovníkov v doktorandskom či inom špecializačnom alebo certifikačnom štúdiu,
- k) poškodzovanie či až sabotáž prípravy, realizácie, vyhodnotenia alebo publikovania výsledkov výskumných a vývojových aktivít (napríklad úmyselné nezabezpečenie včasného servisu, certifikácie alebo akreditácie potrebných prístrojov a metód, úmyselné nezabezpečenie nevyhnutných prostriedkov, akými sú dokumentácia, prístroje, výpočtová či iná technika vrátane obslužných programov (softvéru), chemikálie či iné materiály, ktoré iný výskumník potrebuje na svoj výskum),
- l) vytváranie prekážok v kariérnych postupoch výskumných a akademických pracovníkov,
- m) priame alebo nepriame postihovanie odborných, vedeckých, výskumných alebo akademických pracovníkov, ktorí oznámili prípady potenciálneho alebo skutočného porušenia výskumnej integrity a etiky alebo prípady pochybných vedeckých praktík,
- n) účelové písanie neodôvodnene pozitívnych alebo negatívnych odporúčajúcich (referenčných) vyjadrení (listov) s cieľom účelovo ovplyvniť pracovné príležitosti daného odborného, výskumného, vývojového alebo akademického pracovníka a príslušné výberové konania,
- o) diskriminačné, znevažujúce alebo iné nevhodné konanie a správanie.

Článok 7

Etické zásady pre akademických funkcionárov, riadiacich a vedúcich pracovníkov

1. Dekan a vedúci katedier prejavujú rešpekt k etickým zásadám tým, že vytvárajú na fakulte, resp. katedre vhodné podmienky na:
 - a) osobnostný, odborný, kvalifikačný a kariérny rast všetkých členov fakulty, resp. katedry,

- b) aby sa na pracovisku systematicky formovali osobnosti schopné prevziať vedenie fakulty, resp. katedry po skončení vykonávanej funkcie.
2. Okrem uplatňovania všeobecných etických zásad sú všetci akademickí funkcionári, riadiaci a vedúci pracovníci povinní najmä:
- a) vytvárať optimálne podmienky pre výkon činností všetkých pracovníkov a pracovísk,
 - b) vytvárať pracovné prostredie, v ktorom je vylúčená akákoľvek diskriminácia, šikanovanie, ponižovanie, hanobenie a iné prejavy nepriateľstva; ak sa takéto prejavy vyskytnú, sú povinné bezodkladne zabezpečiť nápravu,
 - c) konať tak, aby nepoškodzovali meno fakulty alebo univerzity, pracovísk fakulty, členov akademickej obce UKF a zamestnancov fakulty,
 - d) dbať na korektný prístup a profesionalitu v pracovnom prostredí, podporovať kvalifikačný rozvoj pracovného kolektívu,
 - e) vyžadovať od tvorivých zamestnancov pedagogickú, výskumnú, publikačnú, projektovú a organizačnú aktivitu, rozvíjanie akademickej spolupráce doma i v zahraničí, predovšetkým so zreteľom na kvalitu,
 - f) nezneužívať svoje postavenie na vlastný prospech, na znevýhodňovanie iných členov obce alebo na poškodzovanie mena, postavenia alebo legitímnych záujmov iných členov obce,
 - g) otvorene prijímať vecnú a korektnú kritiku svojej činnosti ako riadiacich alebo vedúcich pracovníkov, a to bez postihovania autorov kritiky.

Článok 8

Etické zásady administratívnych pracovníkov

1. Okrem uplatňovania všeobecných etických zásad sú administratívni pracovníci povinní najmä:
- a) plniť pracovné úlohy profesionálne, efektívne a bez zbytočného odkladu,
 - b) podporovať spoluprácu s ostatnými pracovníkmi s cieľom dosiahnuť čo najefektívnejšie plnenie pracovných úloh,
 - c) od iných pracovníkov nepožadovať plnenie pracovných úloh, ktoré im boli uložené alebo za ktoré zodpovedajú, bez dôvodu a neoprávnene, ani od nich nepožadovať neodôvodnenú spoluprácu na plnení takýchto úloh,
 - d) vytvárať na svojom pracovisku prostredie kolegiality, dôvery, porozumenia a vzájomnej pomoci,
 - e) vytvárať na svojom pracovisku príjemné prostredie, ktoré prezentuje univerzitu voči verejnosti v pozitívnom svetle, a v komunikácii s verejnosťou dbať na posilňovanie pozitívneho obrazu univerzity,
 - f) nepožadovať ani neprijímať dary ani iné výhody podmieňujúce výkon pracovných činností,
 - g) odmietať protekčné alebo diskriminačné konanie,
 - h) novým zamestnancom na svojom úseku pomáhať v procese ich adaptácie,

- i) zachovávať mlčanlivosť o informáciách a skutočnostiach týkajúcich sa zamestnancov alebo študentov univerzity, o ktorých sa dozvedia pri plnení svojich pracovných úloh,
- j) otvorene prijímať vecnú a korektnú kritiku svojej činnosti ako administratívnych pracovníkov, a to bez postihovania autorov kritiky.

Článok 9

Etické zásady absolventov, nositeľov vedeckých a pedagogických titulov a externých partnerov UKF

1. Absolventi UKF a nositelia vedeckých a pedagogických titulov UKF sú viazaní zloženými promočnými sľubmi a naďalej konajú tak, aby nepoškodzovali dobré meno UKF.
2. Absolventi UKF, nositelia vedeckých a pedagogických titulov UKF a externí partneri univerzity konajú tak, aby UKF podporovali v jej spoločenskom, pedagogickom a bádateľskom poslaní.

TRETIA ČASŤ

RIEŠENIE PORUŠENIA ZÁSAD ETICKÉHO KÓDEXU UKF

Článok 10

1. Etický kódex UKF zaväzuje všetkých zamestnancov a študentov univerzity, aby sa správali v súlade s jeho požiadavkami. Akékoľvek porušenie a následné opatrenia rieši Etická komisia UKF, ktorú vymenúva rektor UKF.⁴ Všetky prípadné spory v tejto oblasti je potrebné riešiť dôsledne a transparentne.
2. Prerokovanie prípadov porušenia Etického kódexu UKF prebieha štandardným organizačným postupom cestou príslušných nadriadených zamestnancov, resp. cestou príslušných orgánov akademickej samosprávy s možnosťou predloženia prípadu Etickej komisii UKF.
3. Riešenie porušenia a obvinenia z porušenia pravidiel výskumnej integrity a etiky je založené na princípoch spravodlivosti, nespôsobenia ujmy, dôvernosti, rovnováhy práv a adekvátneho času na riešenie alebo nápravu.⁵
4. Prípady porušenia Etického kódexu UKF môžu byť posúdené ako porušenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov, prípadne ako neplnenie požiadaviek pre riadny výkon práce. S takýmto posúdením môže byť spojené uplatnenie príslušných právnych dôsledkov v akademickej, pracovnoprávnej, trestnoprávnej alebo disciplinárnej rovine.
5. Pôsobnosť Etickej komisie UKF a prijímanie podnetov a žiadostí v etickej oblasti, ako aj preverovanie prípadov porušenia tohto kódexu upravuje Štatút Etickej komisie UKF a doplňujúce metodické usmernenia a pokyny.

⁴ Článok 2 ods. 2 a 4 Štatútu Etickej komisie UKF v Nitre

⁵ Preambula Kódexu.

ŠTVRTÁ ČASŤ ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 11

1. Etický kódex UKF je možné meniť formou číslovaných dodatkov, ktoré podliehajú schváleniu Vedeckej rady UKF.
2. Úprava obsiahnutá v tých častiach Kódexu výskumnej integrity a etiky na Slovensku, ktorými nie je Etický kódex Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre dotknutý, Etický kódex Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v tomto rozsahu dopĺňa a uplatňuje sa prednostne.
3. Zrušuje sa Etický kódex Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, ktorý bol schválený Akademickým senátom UKF dňa 26. septembra 2016.
4. So znením tohto Etického kódexu sa stotožňujú Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre a Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici ako členovia spoločného konzorcia dvoch univerzít.
5. Tento Etický kódex UKF schválila Vedecká rada na svojom zasadnutí dňa 20. novembra 2025.
6. Tento Etický kódex UKF nadobúda platnosť a účinnosť dňom jeho schválenia Vedeckou radou UKF.

prof. RNDr. Libor Vozár, CSc.
rektor UKF v Nitre